

ASiantuntijalausunto eduskunnan asunto- ja ympäristöjaostolle

Pidä Saaristo Siistinä ry:n toiminnan tukemisesta vuodelle 2026

Mom 35.01.65/Avustukset järjestöille ja ympäristöhoitoon

Pidä Saaristo Siistinä ry esittää, että järjestölle myönnettävä vuosittainen valtionavustus momentilta **35.10.65 / Avustukset järjestöille ja ympäristöhoitoon** nostetaan vuonna 2026 tasolle **480 000 euroa**.

Valtion myöntämä rahallinen tuki on Pidä Saaristo Siistinä ry:n työlle ensiarvoisen tärkeää. Yhdistys tekee kokoaan paljon suurempaa työtä sekä konkreettisesti, viestinnällisesti että kasvatuksellisesti. Toimimme lähes kaikilla Suomen merialueilla, suurimmilla sisävesialueilla ja Ahvenanmaalla. Mahdollistamme kestävän ja luontoa säästävän vesillä liikkumisen ja vesistömatkailun, joka on elävän ja monimuotoisen saariston ja hyvinvoivan vesiympäristön elinehto sekä meren rannikolla että järviolueilla. Jätehuoltoverkostomme on erityisen tärkeä herkillä ja haavoittuvilla järvi- ja saaristoalueilla, joissa jäteposte- ja kierrätystoimintamme palvelee niin retkeilijöitä kuin vapaa-ajan asukkaitakin.

Perustelut määrärahan korottamiselle

Pidä Saaristo Siistinä ry:n toiminta on välttämätöntä ja ainutlaatuista. Määrärahan nostolle on useita painavia perusteita:

- **Kasvat tarpeet ja toimintaympäristön muutos:** veneilyn ja muun vesistömatkailun lisääntyminen, ilmastonmuutoksen vaikutukset ja roskaantumisen kasvun pysäyttäminen vaativat entistä enemmän resursseja.
- **Konkreettinen ympäristöhyöty:** vuosittain estetään satoja tonneja jätteitä päätyvästä luontoon. Yhdistys tarjoaa palveluja, joita mikään muu taho ei pysty saaristo- ja järviolueille järjestämään.
- **Asiantuntijarooli ja tuki päätöksenteolle:** Pidä Saaristo Siistinä ry tuottaa tietoa ja ratkaisuja, joita hyödynnetään kansallisessa ja kansainvälisessä ympäristöpolitiikassa.
- **Pakollinen investointi:** Pohjanlahden uuden huoltoaluksen rakentaminen on merkittävä taloudellinen ponnistus, joka sitoo yhdistyksen resursseja useaksi vuodeksi. Tämä vaikuttaa suoraan järjestön talouteen ja lisää valtion tuen tarvetta. Aiempi huoltoalus tuli käyttöikänsä päähän vuonna 2021, jonka jälkeen huoltotyötä on yritetty tehdä vuokratkalustolla, jolla ei kuitenkaan ole voitu huoltaa kaikkia kohteita.
- **Kytkeä ympäristöhallinnon painopisteisiin:** toiminta tukee Itämeren ja vesistöjen hyvän tilan turvaamista, luonnon monimuotoisuuden vahvistamista, kiertotaloutta ja ilmastotyötä.
- **Yleinen kustannustason nousu:** Toimintamme on laajasti riippuvaista huoltoalusten käytöstä, polttoaineista, henkilöstöresursseista ja jätehuollon toimivasta logistiikasta. Viime vuosina yleinen kustannustaso mukaan lukien työvoimakustannukset ovat nousseet merkittävästi. Tämä on lisännyt yhdistyksen menoja, vaikka toimintaa on pyritty entisestään tehostamaan.

Pidä Saaristo Siistinä ry lyhyesti

Pidä Saaristo Siistinä ry on vuonna 1969 perustettu valtakunnallinen ympäristöjärjestö, joka syntyi veneilijöiden huolesta koskien saaristoisten alueiden roskaantumista ja vesistöjen pilaantumisesta. Järjestö on vuosikymmenten aikana kasvanut keskeiseksi kansalaisjärjestöksi, jolla on noin **12 000 jäsentä** ja joka toimii tiiviissä yhteistyössä valtionhallinnon, kuntien, yritysten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa.

Pidä Saaristo Siistinä ry:n tunnetuin toimintamuoto on **Roope-palvelut**, eli veneilijöille, mökkiläisille ja matkailijoille suunnattu kattava jätehuoltoverkosto saaristoissa ja järviolueilla. Järjestön huoltoalukset huoltavat ja ylläpitävät tätä verkostoa, keräten vuosittain huomattavia määriä sekajätettä, kierrätysmateriaaleja, ongelmajätteitä ja veneiden jätevesiä.

Ilman Pidä Saaristo Siistinä ry:n työtä riskinä olisi, että osa saaristo- ja järviolueiden jätteistä päätyisi luontoon tai käsittelyyn epäasianmukaisella tavalla. Järjestö toimii näin sekä **käytännön ympäristönsuojelijana** että **sosiaalisen kestävyden edistäjänä**, turvaten saaristoelämän ja -matkailun toimintaedellytyksiä koko maassa.

Pidä Saaristo Siistinä ry:n toiminta on riippuvainen valtion tuesta. Yhdistyksen tulot koostuvat jäsenmaksuista (23%), ympäristöministeriön tuesta (21 %) ja kumppanuusyhteistyöstä ja projektirahoituksesta (56 %). Toimintamme kulurakenne poikkeaa monista muista yhdistyksistä siinä, että käytännön työmme alueilla on mahdollista ainoastaan toimivien huoltoalusten ja niiden ammattitaitoisten miehistöjen avulla.

Ympäristöhuoltotyömme

Pidä Saaristo Siistinä ry:n ydintoimintaa on käytännön ympäristöhuolto. Tämä työ on pitkäjänteistä, vaativaa ja välttämätöntä, sillä saaristossa ja järviolueilla jätehuolto ei järjesty markkinaehtoisesti eikä kunnallisen infrastruktuurin avulla. Yhdistyksen toimintaa on vaikea korvata muilla tavoilla tai toimijoilla.

Roope-palveluverkostoon kuuluu nykyisin noin 200 palvelupistettä, jotka mahdollistavat jätteiden lajittelun, kierrätyksen ja turvallisen käsittelyn. Lisäksi verkostoon kuuluu imutyhjennyslaitteita, joiden avulla veneiden käymäläjätteet voidaan kerätä hallitusti, sekä pisteitä vaarallisten jätteiden, kuten öljyjen ja paristojen, vastaanottamiseksi.

Yhdistyksen huoltoalukset ovat avainasemassa tämän verkoston toimivuudessa. Ne kulkevat saaristossa ja järvillä tyhjentämässä astioita, kuljettamassa jätteitä mantereelle sekä huoltamassa laitteistoa. Yhden kesäkauden aikana kerätään satoja tonneja jätettä, mikä konkreettisesti vähentää roskaantumista ja rehevöitymistä. Työn vaikutukset ovat näkyviä: veneilijöiden ja matkailijoiden käytössä on siistit ja toimivat palvelut, saaristoluonto pysyy vetovoimaisena ja vesistöjen ekologinen tila paranee. Toiminta on näin paitsi ympäristöteko myös taloudellisesti tärkeää, sillä se mahdollistaa kestävä matkailun ja lisää saaristoalueiden houkuttelevuutta.

Asiantuntijatyö ja projektitoiminta

Käytännön ympäristöhuollon rinnalla Pidä Saaristo Siistinä ry tekee merkittävää asiantuntijatyötä, joka tuottaa tietoa ja kehittää ratkaisuja vesistöjen suojelemiseksi. Tämä työ toteutuu usein projektien ja hankkeiden kautta. Meillä on vahva asiantuntemus maamme vesistöjen roskaantumisen tilasta ja niistä viestinnällisistä ja kasvatuksellisista keinoista, joilla siihen voidaan vaikuttaa.

Rantojen roskaantumista Pidä Saaristo Siistinä ry on tutkinut jo 1970-luvulta lähtien. Vuodesta 2012 lähtien yhdistys on kerännyt kansainvälisesti vertailukelpoista tietoa Itämeren rantojen roskaantumisesta UNEPin suositusten mukaisesti. Toimitamme vuosittain Suomen ympäristökeskukselle ja HELCOMille monitorointitiedot rantojemme roskaantumisesta. Yhdistys on ollut mukana muun muassa mikroroskien tutkimushankkeissa, joissa on selvitetty muovijätteen ja muiden pienten roskien esiintymistä vesistöissä. Tämän tiedon avulla voidaan kehittää uusia torjuntatoimia ja tukea poliittista päätöksentekoa.

Pidä Saaristo Siistinä ry osallistuu **kansainväliseen asiantuntijatyöhön** kiinteästi yhdessä kaikkien Pohjoismaiden kanssa (mm. **Nordic Coastal Clean up** –verkosto sekä Nordiska Rådetin **Nordic Civalsamhällsnätverk** -verkosto), sekä EU-työskentelyyn muun muassa **Helcomin** asiantuntijaverkoston jäsenenä (EN ML) sekä EU:n TG Litterin jäsenenä. Olemme myös myös

jäsenenä **Clean Europe Network** -verkostossa, joka tähtää roskattomaan Eurooppaan hyviä käytäntöjä ja ratkaisuja tarjoten. Mukana on 12 EU-maata sekä Norja ja Sveitsi.

Projektitoiminta tukee myös kiertotalouden edistämistä ja uusien teknologioiden käyttöönottoa. Esimerkiksi vähäpäästöisten huoltoalusten kehittäminen ja uusien kierrätysratkaisujen kokeilu ovat olleet viime vuosien painopisteitä.

Lisäksi Pidä Saaristo Siistinä ry tekee merkittävää **ympäristökasvatustyötä**. Viestintäkampanjat, koulutukset ja oppimateriaalit tavoittavat vuosittain tuhansia ihmisiä, erityisesti lapsia ja nuoria. Näin järjestö rakentaa vastuullista veneily- ja luontosuhdetta tuleville sukupolville.

Toimintamme painopisteet vuonna 2026

Vuonna 2026 Pidä Saaristo Siistinä ry keskittyy erityisesti seuraaviin painopisteisiin:

- 1. Huoltoalustoiminnan uudistaminen ja laajentaminen**
Uuden Pohjanlahden aluksen käyttöönotto. Pohjalahti unohtuu usein muun Itämeren varjoon, vaikka sen saaristo on luonnoltaan maailmassa ainutlaatuinen. Uuden huoltoaluksen myötä pystymme entistä paremmin turvaamaan siisteyttä, luonnon monimuotoisuutta ja vesilläliikkujien viihtyvyyttä alueella.
- 2. Mikroroskan ja roskaantumisen torjunta**
Seuranta, tutkimus ja kansainväliset yhteistyöhankkeet. **ACWA life -projekti**, joka tuottaa **tietoa vesistöjen tilasta ja eri toimenpiteiden vaikutuksista**, sekä lisää sidosryhmien osallistumista ja tietoisuutta. Tämä kattaa tutkimuksen, seurannan, sekä sidosryhmäyhteistyön. Viestinnän avulla ratkaisuja, onnistumisia ja oppeja levitetään laajemmin. Lisäksi **Mahanpuruja muovista -kampanjamme** lisää tietoisuutta muovirooskan ja mikromuovien vaikutuksista vesiluontoon ja ihmiseen. Kampanja havainnollistaa tutkimustietoa helposti ymmärrettävässä muodossa, tavoittaa laajoja yleisöjä eri viestintäkanavissa ja kouluissa, ja tukee ympäristöhallinnon tavoitteita lisätä ympäristötietoisuutta, edistää vastuullisia elämäntapoja ja vähentää muovikuormitusta vesistöissä.
- 3. Ympäristökasvatus ja viestintä**
Nuorten ja perheiden osallistaminen, vastuullisen veneilyn edistäminen. Peruskoulun kaikille luokka-asteille suunnattua vastikkeetonta Siisti Biitsi **-kummikouluohjelmaa** laajennamme erityisesti Pohjanlahden alueella sekä itä-Suomessa ja järvi-Suomessa.

4. Uusien innovaatioiden kehittäminen

Testaamme VTT:n jätevesikonttia huoltoaluksemme kotisatamassa Kälidingessa ja huoltoalus M/V Roopella. Laitteen avulla käsitellään yhteisöjen jätevesiä, mukaan lukien lietteet, niin että ravinteet kuten fosfori ja typpi voidaan kierrättää ja talteenottaa.

5. Sidosryhmäyhteistyö

Yhteistyön syventäminen viranomaisten, tutkimuslaitosten ja yritysten kanssa.

Pidä Saaristo Siistinä ry:n toiminta ja sen suhde ympäristöhallinnon tavoitteisiin

Ympäristöhallinnon keskeiset tavoitteet Suomessa liittyvät Itämeren ja muiden vesistöjen hyvän tilan turvaamiseen, luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, kiertotalouden edistämiseen sekä ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen. PSS ry:n työ kytkeytyy kaikkiin näihin painopisteisiin suoraan ja konkreettisesti.

1. Vesien hyvän tilan turvaaminen

Ympäristöhallinnon tavoite: Itämeren ja muiden vesistöjen ekologisen tilan parantaminen ja säilyttäminen.

Pidä Saaristo Siistinä ry:n tuki tavoitteelle:

- Roope-palvelut tarjoavat veneilijöille ja saaristoalueiden asukkaille asianmukaiset mahdollisuudet jätteiden ja jätevesien käsittelyyn. Näin estetään jätteiden ja ravinteiden päätyminen luontoon.
- Huoltoalukset keräävät vuosittain satoja tonneja sekajätettä, ongelmajätteitä ja käymäläjätteitä, mikä suoraan vähentää vesistökuormitusta.
- Imutyhjennuslaitteiden avulla estetään käymäläjätteiden pääsy vesistöihin – tämä on erityisen tärkeää rehevöitymisen hillinnässä.
- Ilman Pidä Saaristo Siistinä ry:n toimintaa saaristojen ja järviolueiden jätehuolto olisi paikoin puutteellista, mikä vaarantaisi ympäristön ja vesistöjen tilan.
-

Esimerkki: Yksittäinen huoltoalus voi kesän aikana kuljettaa pois yli 100 tonnia jätettä saaristosta – kaikki tämä olisi vaarassa päätyä luontoon ilman järjestön työtä.

2. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen

Ympäristöhallinnon tavoite: Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen ja monimuotoisuuden vahvistaminen.

Pidä Saaristo Siistinä ry:n tuki tavoitteelle:

- Roskaantumisen ehkäisy turvaa lintujen, kalojen ja muiden lajien elinympäristöjä. Esimerkiksi muovi ja muu roska aiheuttavat merkittäviä riskejä eläimille, jotka voivat sotkeutua jätteisiin tai niellä niitä.
- Puhdas saaristo ja rannikko säilyttävät ekosysteemien toimivuutta ja lajien elinolosuhteita.
- Pidä Saaristo Siistinä ry:n toiminta estää rehevöitymistä, joka kaventaa lajien elintilaa ja muuttaa ekosysteemien rakennetta.
- Yhdistys tekee myös seurantaa ja tutkimusta, jotka tuottavat tietoa luonnon monimuotoisuuden muutoksista ja tukevat hallinnon suunnittelua.
-

Esimerkki: Ahvenanmaa ja Pohjanlahden saaristo ovat Natura 2000 -alueita, joiden monimuotoisuuden turvaaminen edellyttää roskaantumisen torjuntaa. Pidä Saaristo Siistinä ry:n työ on käytännössä edellytys näiden alueiden hoitosuunnitelmien toteutumiselle.

3. Kiertotalouden ja resurssiviisauden edistäminen

Ympäristöhallinnon tavoite: Siirtyminen kiertotalouteen ja jätteiden määrän vähentäminen.

Pidä Saaristo Siistinä ry:n tuki tavoitteelle:

- Pidä Saaristo Siistinä ry kerää ja lajittelee jätteet niin, että merkittävä osa voidaan kierrättää tai hyödyntää materiaalina.

- Yhdistys toimii kiertotalouden käytännön toteuttajana saaristoissa ja järviolueilla, joissa kunnalliset palvelut eivät toimi.
- Huoltoalukset ja palvelupisteet mahdollistavat sen, että myös veneilijät ja saaristolaiset voivat osallistua jätteiden kierrätykseen.
- Yhdistys on mukana kehityshankkeissa, joissa kokeillaan uusia ratkaisuja esimerkiksi biojätteen käsittelyyn saaristo-olosuhteissa.
-

Esimerkki: Monilla saaristoasemilla on erilliset astiat metallille, lasille ja paperille – tämä on konkreettinen esimerkki kiertotalouden käytännön toteuttamisesta haastavissa olosuhteissa. Lisäksi olemme jo seitsemänä kesänä järjestäneet lasikuituveneiden (end of life boats) kierrätyksen ja tuoneet pelkästään Saaristomeren alueelta yli 200 venettä pois kierrätettäväksi materiaaliksi, jolloin lasikuidusta valmistetaan sementin raaka-ainetta ja muovista saadaan energiaa.

4. Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen

Ympäristöhallinnon tavoite: Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen.

Pidä Saaristo Siistinä ry:n tuki tavoitteelle:

- Yhdistys uudistaa huoltokalustoaan vähäpäästöisemmäksi. Uusi Pohjanlahdelle rakennettava huoltoalus on tästä keskeinen esimerkki: sen polttoaineenkulutus ja päästöt ovat merkittävästi vanhoja aluksia pienemmät.

- Ilmastomuutos lisää roskaantumisen ja tulvien riskejä. Pidä Saaristo Siistinä ry:n toiminta auttaa sopeutumaan tähän: esimerkiksi keräämällä kelluvaa jätettä estetään sen hajoaminen mikromuoveiksi ja kulkeutuminen laajemmin ekosysteemeihin.
- Yhdistys edistää energiatehokkaita ratkaisuja palvelupisteissä ja logistiikassa.
-

Esimerkki: Pohjanlahden uuden huoltoaluksen arvioidaan vähentävän polttoaineenkulutusta jopa

30 % verrattuna vanhaan alukseen – tämä on merkittävä ilmastoteko vesistöjen jätehuollossa.

5. Ympäristötietoisuuden lisääminen ja kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen

Ympäristöhallinnon tavoite: Vastuullisten elämäntapojen edistäminen ja ympäristötietoisuuden kasvattaminen.

Pidä Saaristo Siistinä ry:n tuki tavoitteelle:

- Yhdistys tekee laajaa ympäristökasvatustyötä kouluissa, tapahtumissa ja kampanjoiden kautta.
- Roope-brändi on monelle suomalaiselle tuttu ja positiivinen – se madaltaa kynnystä osallistua vastuulliseen toimintaan.
- Jäsenistö ja vapaaehtoiset luovat pohjan kansalaisyhteiskunnan osallistumiselle vesistöjen ja luonnon hyväksi.
- Kansainvälisesti Pidä Saaristo Siistinä ry on tunnettu esimerkki siitä, miten kansalaisjärjestö voi toimia valtionhallinnon tavoitteiden kumppanina.

Esimerkki: Kampanjoidensa kautta (Siisti Biitsi, Kummikoulut, Mahanpuruja muovista) Pidä Saaristo Siistinä ry tekee **ympäristötietoisuudesta osallistavaa ja arkeen kytkeytyvää**. Osallistujat eivät vain kuule vastuullisuudesta, vaan myös kokevat sen käytännössä – rannalla roskia kerätessä, koulun retkellä tai miettiessään omaa muovin käyttöään. Tämä kokemuksellisuus on avain siihen, että asenteet muuttuvat ja vastuullisista valinnoista tulee osa elämäntapaa.

Asiantuntijalausunto
eduskunnan
asunto- ja ympäristöjaostolle
30.9.2025

Yhteenvetona

Pidä Saaristo Siistinä ry:n toimintamalli on ainutlaatuinen maailmassa. Tavoitteenamme on ennaltaehkäistä vesistöjemme roskaantumista, rehevöitymistä ja kemikalisoitumista. Yhdistyksen kokonaisvaltainen toimintamalli vesiympäristön suojelemiseksi sisältää käytännön työtä (palveluiden ylläpitäminen ja kehittäminen), tutkimus- ja kehitystyötä erillisprojektien kautta sekä yksilön käyttäytymiseen ja ajatteluun vaikuttavaa tiedotusta ja kasvatusta. Pidä Saaristo Siistinä ry on **ainoa valtakunnallinen toimija**, joka tarjoaa kattavan jätehuoltoratkaisun vesistöihin ja saaristoihin. Toiminnan vaikutukset näkyvät konkreettisesti puhtaampina vesistöinä, monimuotoisempana luontona, vastuullisempana veneilynä ja vahvempana matkailuelinkeinona.

Vuonna 2026 toiminnan keskiössä on uuden Pohjanlahden huoltoalueen käyttöönotto, joka on välttämätön mutta raskas investointi. Tämä lisää yhdistyksen taloudellista painetta, minkä vuoksi valtionavustuksen nostaminen tasolle **480 000 euroa** on perusteltua ja välttämätöntä alussa mainittujen muiden perusteiden lisäksi.